1) sesooni- ja konjunktuuriränded *(Saison- und Konjunkturwanderungen)* ja

2) struktuurilised definitiivränded *(strukturelle Definitivwanderungen).*

Huvitaval viisil esineb mõlemas liigitelus teatav kaheldav „rännete" alaliik. Huber-Bunle-Boverat' rännete alajaotuses figureerivad nn. „igapäevased ehk alterneerivad ränded" *(„migrations journalières ou alternantes")*, mis haaravad igapäevaseid paigavahetusi töö- ja elukoha vahel. Samuti kõneleb Willeke nn. „pendlirännetest" *(„Pendelwanderungen")* ehk päevast-päeva kestvaist liikumistest elu- ja töökoha vahel. Meie ei saa paraku ühineda ühegi ülaltoodud autoriga selliste paigavaheliste liikumiste paigutamises rännete hulka. Olgugi et sellised liikumised muutuvad aina ulatuslikumaks suurte linnade ja tööstuskeskuste arengu tõttu ja kuigi selline „pendeldamine" ehk „alterneerimine" elu- ja töökoha vahel võib olla teguriks tööturu tasandusel, kõigele sellele vaatamata ei ole meil siin tegemist rännetega. Pigemini kuuluvad need liikumisnähtused juba tavapärase liikluse mõiste alla, toimugu siis see liiklus ühe ja sama linna piirides, linnade vaheliselt või linna ja maa resp. muude territoriaalsete ühikute vahel. Samuti jäävad rännete liigituse juures väljapoole meie vaatepiiri Willeke [52, lk. 278] käsitatud nn. „vagantilised ränded" *(„vagantische Wanderungen")*.

Konjunktuuri mõjud rännetele on rohket tähelepanu leidnud eestkätt riikidevaheliste ehk välisrännete uurimisel. Siserännete konjunktuurilisi kõikumisi on sellevastu üksikasjaliselt eritletud võrdlemisi vähe. Peale ülevaatlike kokkuvõtete ja lühidate märkuste linnastatistilistes monograafiates on sügavamale küündivat ja detailsemat käsitelu viimaseil aastail märgata peamiselt vaid Rootsis, Saksamaal ja Põhja-Ameerika Ühendriiges [11, 14, 25, 39, 41, 52].

Kuna konjunktuurilised ränded toimuvad ajaliselt pikemas rütmis juurde- ja äraränne näol, siis on uurimise senise seisundi juures ikka veel jäänud teataval määral problemaatiliseks, kuivõrd ära- ehk tagasiränded vastavad juurderännetele. Juurderänded näivad siiski valdavamalt ülekaalus olevat, sest juurderände-paigad kasvavad tavaliselt ka struktuuriliselt. Sedamööda kaaslevad konjunktuuriliste rännetega muidugi permanentsed ehk struktuurilised definitiivränded.

Struktuuriliste tegurite mõju siserännetele, eriti maalt linnadesse rännetele, ei ole seni — peale eespool osaldi mainitud rootsi uurimuste — täiesti üksikasjalist uurimist veel leidnudki. On vaid käsitletud sõltu-

Tartu VI, lk. 247